

واکاوی نقش شخصیت ماکیاولیسم و سایکوپت حسابداران بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری

علی خالقی^۱
مریم صادقی^۲
مهدی صفری گرایلی^۳
مانا فراهی*^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۱۴

چکیده

یکی از فرض‌های اساسی رفتار سازمانی، شناخت ویژگی‌های فردی و ارتباطی افراد به‌منظور دسترسی به بهره‌وری بیشتر و تحقق اهداف سازمانی است. در این میان ویژگی‌های شخصیتی تاریک از جمله ماکیاولیسم و سایکوپت به‌عنوان یک نقطه کانونی در پژوهش‌های اخیر مورد استفاده قرار گرفته است. هدف از پژوهش حاضر، تأثیر شخصیت ماکیاولیسم و سایکوپت حسابداران بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری بود. تحقیق حاضر از نظر هدف یکی از تحقیقات کاربردی بوده و از نظر جمع‌آوری داده‌ها توصیفی و از نوع پیمایشی است. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه استاندارد صفات تاریک شخصیت جونز و پالپس (۲۰۱۴) و پرسش‌نامه استاندارد مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری کارول (۲۰۰۳) استفاده شد. جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه حسابداران رسمی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و سازمان حسابرسی، در سال ۱۴۰۲ بودند. با استفاده از فرمول کوکران، نمونه آماری تحقیق ۳۸۴ نفر بود و برای نمونه‌گیری از روش غیراحتمالی نمونه در دسترس استفاده شد و با توجه به عدم دریافت یا تکمیل تمامی پرسش‌نامه‌ها، ابتدا پرسش‌نامه‌ها به‌صورت آنلاین از طریق ایمیل و پیام‌رسان‌های واتس‌آپ و تلگرام در اختیار افراد نمونه قرار گرفت که در نهایت، تعداد ۲۵۶ پرسش‌نامه کامل و قابل استفاده دریافت شد. با استفاده از معادلات ساختاری و نرم‌افزار *Smart PLS3* فرضیه‌های تحقیق مورد آزمایش قرار گرفت و نتایج آزمون فرضیه‌ها نشان داد شخصیت ماکیاولیسم و سایکوپت حسابداران بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری تأثیر منفی و معنادار دارد. بر اساس این نتایج می‌توان بیان داشت ویژگی‌های تاریک شخصیت (ماکیاولیسم و سایکوپت) در حسابداران منجر به کاهش مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری می‌گردد؛ بنابراین این تأثیر منفی را می‌توان با افزایش ارزش‌های اخلاقی شرکتی در حرفه حسابداری تا حدودی کاهش داد.

کلمات کلیدی: ویژگی‌های تاریک شخصیت، ماکیاولیسم، سایکوپت، مسئولیت‌پذیری اجتماعی.

^۱ دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران. alikhaleghiemail@gmail.com
^۲ استادیار گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و نوآوری، دانشگاه شهید اشرفی اصفهانی، اصفهان، ایران. maryamsadeghi85@gmail.com
^۳ دانشیار گروه حسابداری، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران. mehdi.safari83@yahoo.com
^۴ دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران. (نویسنده مسئول). manafarahi3@gmail.com

۱- مقدمه

منظور از مسئولیت‌پذیری اجتماعی این است که شرکت باید همواره خود را جزئی از اجتماع بداند و نسبت به جامعه احساس مسئولیت داشته باشد و در جهت بهبود رفاه عمومی به‌گونه‌ای مستقل از منافع مستقیم شرکت تلاش کند. مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها موضوع حساسیت‌برانگیز و موردتوجه در سال‌های اخیر بوده است و تمایل به سرمایه‌گذاری در شرکت‌هایی که اعمال و گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها را دارند، در حال افزایش است و در حوزه گزارشگری مالی اهمیت برجسته‌ای یافته است؛ بنابراین به نظر مسئولیت اجتماعی میزان موفقیت شرکت‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد و عملکرد مالی شرکت، واضح‌ترین نمود موفقیت شرکت‌ها محسوب می‌شود (شکیل^۱ و همکاران، ۲۰۲۴). از طرف دیگر سرمایه‌داران تجارت آزاد فکر می‌کنند هر چیزی که مانع کسب سود شود، ایده خوبی نیست و منافع شخصی در نهایت به هر شکل می‌تواند پیشرفت‌های اجتماعی را هم به دنبال داشته باشد. اما طرفداران محیط‌زیست فکر می‌کنند شرکت‌ها از این روش برای احیاء وجهه تخریب شده خود و به نمایش گذاشتن چهره خوبی از خودشان سوءاستفاده می‌کنند، درحالی‌که به اصول اساسی نمی‌پردازند. باین‌حال، بسیاری از کشورها وقتی مسائل اخلاقی مطرح می‌شود، در اتخاذ رفتارهای مسئولانه پیشتاز هستند. یکی از عواملی که می‌تواند بر درک مسئولیت اجتماعی آنها تأثیرگذار باشد؛ ویژگی‌های شخصیتی آنها است. مسئولیت‌پذیری اجتماعی بیانگر مجموعه وظایف و تعهداتی است که سازمان‌ها در جهت حفظ، مراقبت و کمک به جامعه‌ای که در آن فعالیت می‌کنند، انجام می‌دهند. این ویژگی در هر حرفه یا شغلی بر میزان اعتبار اجتماعی شخص می‌افزاید. احساس ارزشمندبودن و عزت‌نفس از نتایج دیگر آن است. اگر حسابداران درک درستی از مسئولیت اجتماعی خود داشته باشند، می‌توانند در حرفه خود موفق باشند. منزلت و اقتدار حرفه حسابداری ناشی از مسئولیت اجتماعی حرفه در قبال

حفظ منافع جامعه است و مقبولیت حرفه به میزان مسئولیتی بستگی دارد که حرفه در جامعه به عهده می‌گیرد. اعتماد عمومی به حرفه تا زمانی میسر است که حسابداران خدمات خود را در سطحی ارائه دهند که شایسته اعتماد جامعه باشد (ریچاردسون^۲ و همکاران، ۲۰۲۴).

شخصیت، مجموعه‌ای از ویژگی‌های روانی است که بر اساس آن می‌توان افراد را طبقه‌بندی کرد. این ویژگی‌های شخصیتی به‌صورت پایدار بر رفتار حرفه‌ای تأثیر می‌گذارند و بر اساس آن‌ها می‌توان ارزش‌های خاص حرفه‌ای افراد را در موقعیت‌های گوناگون کار تعیین نمود. نقش ویژگی‌های شخصیتی بر رفتار و شناخت، گاه مستقیم و بی‌واسطه است و گاه با اثرگذاری بر عوامل واسطه‌ای موجب بروز پیامدهای رفتاری و شناختی می‌شود (الساfer^۳، ۲۰۲۴). یکی از فرض‌های اساسی رفتار سازمانی، شناخت ویژگی‌های فردی و ارتباطی افراد به‌منظور دسترسی به بهره‌وری بیشتر و تحقق اهداف سازمانی است. در این میان ویژگی‌های شخصیتی تاریک (مثلاً تاریکی) به‌عنوان یک نقطه کانونی در پژوهش‌های اخیر مورد استفاده قرار گرفته است. یکی از فلسفه‌های روانشناسی که تأثیر با اهمیتی بر رفتار حسابرسان دارد ویژگی تاریک شخصیت است (فرصت‌طلبی، خودشیفتگی، رفتار ضداجتماعی). از نظر ورنون^۴ (۲۰۰۸) فرصت‌طلب (ماکیاولیسم)^۵ متشکل از افراد غیر صمیمی، بی‌حوصله است که سفسطه و حقه می‌زنند تا به منافع شخصی خود دست پیدا کنند (دوچون^۶ و همکاران، ۲۰۱۶). ماکیاولیسم یا فرصت‌طلبی به‌عنوان یکی از خصوصیات اخلاقی و ویژگی‌های روانشناختی افراد، عبارت است از میزان نفوذ و سلطه یک شخص بر طرف مقابل خود که به‌موجب آن، طرف مقابل خود را به انجام خواسته‌های شخص متقاعد می‌نماید. با افزایش میزان نفوذ شخص بر طرف مقابل، دیگران در چنگ او در می‌آیند و آن چه را که او می‌خواهد انجام می‌دهند. در این راستا، آنها برای انجام وظیفه خود از افراد تحت سلطه، برای رسیدن به هدف به‌عنوان یک ابزار

⁴ Vernon
⁵ Machiavellianism
⁶ Duchon

¹ Shakil
² Richardson
³ Alsaffar

استفاده می‌نمایند. نارسسیم^۱ نسبت به سایرین نگاه بی-رحمانه دارند که باعث می‌شود دیگران را نادیده گرفته و همچنین (سایکوپت‌ها)^۲ افرادی با طبیعت خودخواهی و روان‌پریشی، خیلی کم با دیگران همدلی می‌کنند که به دلیل این ویژگی‌ها کمتر رفتار هدایتگر غیراخلاقی گزارش کنند (لیبودا،^۳ ۲۰۲۴).

کاربرد مسائل رفتاری و ویژگی‌های روان‌شناختی در خصوص عملکرد حرفه حسابداری مفهومی جدید می‌باشد که زاویه جدیدی در خصوص عوامل اثر گذار بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری معرفی می‌نماید. در صورتی که مقالات ارائه شده در واقع صرف به معرفی یک مفهوم جدید پرداخته و مطالعه میدانی برای پشتیبانی از مفهوم و روابط بین متغیرها ارائه نشده است. لذا یکی از جنبه‌های نوآوری تحقیق حاضر اصلاح و بسط ویژگی‌های شخصیتی و روانشناختی در خصوص مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری خواهد بود.

نتایج این پژوهش، می‌تواند دانش‌افزایی برای ادبیات رفتاری حسابداری به شرح زیر داشته باشد:

نخست اینکه، پژوهش حاضر، نخستین تحقیقی است که به واکاوی نقش شخصیت ماکیاولیسم و سایکوپت حسابداران بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری می‌پردازد؛ بنابراین، نتایج این مطالعه می‌تواند به بسط و غنای ادبیات رفتاری حسابداران در کشورهای در حال توسعه، نظیر ایران کمک شایانی نماید.

ثانیاً: نتایج این پژوهش می‌تواند به سیاست‌گذاران و تدوین‌کنندگان استانداردها و قانون‌گذاران کمک نماید تا با شناخت بیشتر از ابعاد و پیامدهای مثبت و منفی ویژگی‌های رفتاری حسابداران، نسبت به تقویت کارکردهای اخلاقی؛ اجتماعی و فرهنگی حسابداران جهت تعامل پویاتر با حرفه و بسترهای اجتماعی اقدام نمایند و بر اساس آن سیاست‌های

تشویقی لازم برای ترغیب شرکت‌ها جهت افزایش مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری نمایند.

۲- مبانی نظری، توسعه فرضیه‌ها پیشینه پژوهش

۲-۱- مسئولیت‌پذیری اجتماعی

در عصری که بنگاه‌های اقتصادی روزبه‌روز حجیم‌تر و بزرگ‌تر می‌شوند و بر تعدادشان افزوده می‌شود، به طبع تأثیرشان نیز بر ساختار و نظام اجتماعی افزایش می‌یابد. به عبارت دیگر، شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی در درون یک ساختار و نظام اجتماعی به مثابه یک خرده نظام اجتماعی عمل می‌کنند و در یک دور نمای گسترده، نوعی وابستگی متقابل به یکدیگر را به نمایش می‌گذارند (مظفری و همکاران، ۱۴۰۳). اهمیت این موضوع از آنجا آشکارتر می‌شود که امروزه از ۱۰۰ اقتصاد برتر دنیا، ۵۱ عدد آنها را شرکت‌ها تشکیل می‌دهند (ریچاردسون^۴ و همکاران، ۲۰۲۴). به عبارت دیگر، تعداد زیادی شرکت و بنگاه چندملیتی وجود دارند که تأثیر آنها بر اقتصاد جهانی از اکثر کشورهای در حال توسعه بیشتر است. شرکت‌هایی چون جنرال موتورز^۵ در رده بیست و سوم اقتصاد جهانی، وال مارت^۶ در رده بیست و پنجم جهانی، اکسون مو بیل^۷ در رده بیست و ششم جهانی و روی ال داچ شل^۸ در رده چهل و ششم جهانی و کشور ایران در رده چهل و پنجم جهانی قرار دارند (نعلی فری و همکاران، ۱۳۹۷). به طور کلی، موضوع و مفهوم مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در چند سال اخیر باتوجه به رشد سازمان‌های غیردولتی، جنبش‌های اعتراضی علیه قدرت شرکت‌ها، افزایش آگاهی اجتماعی، توسعه بازارهای سرمایه، گسترش شرکت‌های سهامی عام و رسوایی‌های مالی و اخلاقی شرکت‌های بزرگ، تبدیل به پارادایم مسلط و غالب در فضای اداره شرکت‌ها شده است. افکار عمومی، به ویژه در جوامعی که دیدگاه‌های برنده-برنده جا نیفتاده، بنگاه‌های اقتصادی و سرمایه‌داران را کسانی می‌پندارند که برای سود بیشتر به ضرر جامعه و مصرف‌کنندگان عمل می‌کنند. بدین شکل هرروزه بر تعداد

5General Motors

6Wal-Mart

7Exxon Mobil

8Royal Dutch/Shell

1Narcissism.

2Psychopathy

۳ Lebuda

۴ Richardson

کسانی که بر نظارت و کنترل شرکت‌های بزرگ بر زندگی بشری اعتراض دارند، اضافه می‌شود (سنان^۱، ۲۰۲۴). مدیران سازمان‌ها حتی در مقابل تفکر خود نسبت به جامعه مسئول و پاسخ‌گو هستند. اگر مدیران بخواهند سازمان خود را حفظ کنند، باید در صدد کسب رضایت عامه مردم و تأمین نیازهای آنان و پاسخ‌گویی نسبت به مسئولیت‌هایی که به عهده آنها واگذار شده است باشند. چرا که قبول مسئولیت‌هایی که به عهده آنها و پاسخ‌گویی نسبت به مسئولیت‌هایی که به عهده آنها واگذار شده و پاسخ‌گویی در قبال مسئولیت، موجب ایجاد اعتماد عمومی که از مهم‌ترین سرمایه‌های اجتماعی است، می‌گردد و سطح مقبولیت و اثربخشی سازمان‌ها را ارتقا می‌بخشد (جاسپر^۲ و همکاران، ۲۰۲۳).

۲-۲- صفات تاریک شخصیت

صفات تاریک شخصیت، مجموعه‌ای از ساختارهای شخصیتی است که به لحاظ اجتماعی آزاردهنده می‌باشند: اختلالات روانی تحت بالینی (سایکوپاتی یا جامعه آزاری)، ماکیاول گرایی و خودشیفتگی‌های تحت بالینی (جاسپر^۳ و همکاران، ۲۰۲۳). این منظومه ساختارهای شخصیتی از لحاظ اجتماعی آزارنده است، زیرا داشتن این صفات، رفتارهای ضد اجتماعی، به خصوص فریب و استثمار را پیش بینی می‌کند. افرادی که ویژگی هر یک از سه ساختار شخصیتی سه گانه تاریک را دارند، به احتمال زیاد خودخواه هستند و احساس خود بزرگ بینی دارند و فریبگر و استثمارگر می‌باشند (لی^۴ و اشتون^۵، ۲۰۰۵). اگر چه این سه ساختار شخصیتی به یکدیگر وابسته هستند، همبستگی‌ها نسبتاً کم می‌باشند و نشان می‌دهند که هر یک از این سه ساختار، یک مجموعه متمایز از ویژگی‌های شخصیتی است و هر کدام از آنها یک جنبه متفاوت از شخصیت تاریک را ارائه می‌دهد (جوناسون^۶، کوئینگ^۷ و توست^۸، ۲۰۱۰؛ لی^۹ و اشتون^{۱۰}، ۲۰۰۵؛ پائولوس^{۱۱} و ویلیامز^{۱۲}، ۲۰۰۲). ماکیاولیسم بعدی از

شخصیت می‌باشد که تحت تأثیر راهبرد های سیاسی و استثمار از دیگران نگرش منفی به جهان و تمرکز روی علایق و منافع شخصی قرار دارند (نژادتولمی و همکاران، ۱۴۰۰). بعد سایکوپاتی شامل خصوصیات چوون رفتار ضد اجتماعی عدم وجود حس همدلی و بزهکاری است که بیشتر تمرکز روی عمل و نتیجه ی آن است. بعد آخر که شخصیت نارسیستیک می‌باشد شامل خصوصیات چوون کسب قدرت است و دوست دارند همیشه در مرکز توجه بوده و افرادی متکبر و به دنبال موفقیت هستند. توجه روان‌شناسان به خودشیفتگی افزایش پیدا کرده است و یک تغییر کلی در دیدگاه آنان در مورد خودشیفتگی به وجود آمده است، به طوری که سطوح غیربالینی خودشیفتگی را به‌عنوان یک بعد و به‌صورت یک پیوستار از بهنجار تا خودشیفته مانند سایر صفات شخصیتی در نظر می‌گیرند. افرادی که نمرات خودشیفته، بالایی دارند، افرادی نسبتاً سلطه گر، خود نما و خودمحور و افراط گرا هستند. مطالعات زیادی خود شیفتگی را با خشم، خصومت و پرخاشگری به دنبال گرفتن بازخورد منفی، طرد شدن یا رویدادهای تهدید کننده مرتبط میکنند (سنان^{۱۳}، ۲۰۲۴).

۲-۳- شخصیت ماکیاولیسم و مسئولیت‌پذیری اجتماعی

ادراک حسابداران از مسئولیت‌پذیری اجتماعی با ایجاد حس، تعلق و وفاداری نسبت به جامعه و ارزش های جمعی باعث می‌شود که آنان به دلیل اعتماد جامعه به حرفه حسابداری، آمادگی تلاشی فراتر از موازین قانونی را برای حفظ منافع عموم جامعه داشته باشند. اوستین و گیتتر^{۱۴} (۲۰۱۷) مسئولیت‌پذیری اجتماعی یک حرفه را به‌عنوان ارزیابی، ادراک و استنباط کارکنان از مسئولیت‌های اجتماعی معرفی می‌کنند. ادراک از مسئولیت اجتماعی دارای چهار بعد قانونی، اخلاقی، اقتصادی و بعد قانونی نوع دوستانه است. بعد قانونی به معنای ادراک از رعایت قوانین، مقررات و استانداردهای

⁹ Lee

¹⁰ Ashton

¹¹ Paulhus

¹² Williams

¹³ Senan

¹⁴ Austin & Gaither

^۱ Senan

² Jasper

³ Jasper

⁴ Lee

⁵ Ashton

⁶ Jonason

⁷ Koenig

⁸ Tost

تنظیم شده توسط جامعه و نهادهای قانونگذار در انجام فعالیت‌ها می‌باشد. بعداخلاقی به معنای مجموعه اصول و قواعد رفتاری و اخلاقی که حرفه‌های مختلف به هنگام ایفای نقش حرفه‌ای خود مکلف به رعایت آن‌ها می‌باشند؛ نظیر دستکاری، وفاداری، رازداری، صداقت و غیره. بعد اقتصادی به معنای دیدگاه کارکنان درباره مسائلی چون جبران خدمات، ایجاد فرصت‌های شغلی برابر، سلامتی و ایمنی شغل، تنوع شغلی و حفظ حریم خصوصی آنها است و بعد نوع دوستانه به معنای ادراک کارکنان از مشارکت سازمان در فعالیت‌های اجتماعی نظیر کمک‌رسانی به محرومین، مشارکت در طرح‌های ملی و غیره می‌باشد. نتایج به دست آمده از بررسی خصوصیات شخصیتی افراد حاکی از آن است که رفتار افراد به منش‌ها و خصوصیات شخصیتی آنها بستگی دارد. بنابراین ویژگی‌های شخصیتی افراد زمینه‌ساز رفتارهای مسئولانه آنان در اجتماع است (مهند^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). ویژگی‌های شخصیتی با تأثیر مناسب بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی، موجب افزایش بهره‌وری کارکنان و افزایش اشتیاق شغلی و احساس مسئولیت آنان می‌گردد. به طوری که کارمندان احساس تعلق شغلی نموده و وظایف محوله را با دقت بهتری انجام خواهند داد (پرتی^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). بر اساس این استدلال‌ها انتظار می‌رود صفاتی همچون ماکیاولیسم از طریق رفتارهای خودکامگی، منفعت‌طلبی و استفاده از دیگران برای منافع خود فریب دیگران برای خواسته‌های خود و بهره‌کشی ادراک تأثیر معکوسی بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی داشته باشد. برابر استدلال‌های ناشی از چارچوب نظری، پارادایم‌ها و پیشینه‌های پژوهشی موجود، فرضیه مربوط به صفت ماکیاولیسم به صورت زیر بیان می‌شود:

فرضیه اول: ویژگی شخصیتی ماکیاولیسم حسابداران بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری تأثیر معناداری دارد.

۲-۴- شخصیت سایکوپت و مسئولیت‌پذیری اجتماعی
اختلالات روانی با مهارت‌های بین فردی ضعیف (به‌عنوان مثال، فریب آمیز و با دستکاری)، تأثیرات متضاد به‌عنوان مثال ناتوانی در احساس همدلی و / یا ندامت و مشکلات رفتاری (به‌عنوان مثال، تحریک شده، ارتکاب جرم) مشخص می‌شود (السا^۳، ۲۰۲۴). صفات شخصیتی که معمولاً با اختلالات روانی مرتبط می‌شوند، انگیزه بالا و هیجان، همدلی پایین و اضطراب و سردی احساسی هستند (هار، ۲۰۰۳). به نظر می‌رسد که افراد دارای شخصیت سایکوپت وجدان اندکی دارند یا اصلاً ندارند (هار، ۲۰۰۶). فقدان این مکانیسم مهارتی، منجر به محدود کردن اکثر افراد دیگر از رفتار طبق افکار ضد اجتماعی می‌شود و به آنها اجازه می‌دهد تا در گستره وسیعی از رفتارهای ضد اجتماعی و اعمال جنایتکارانه که اغلب خشونت آمیز هستند، درگیر شوند (هار، ۲۰۰۶؛ جونز و میلر، ۲۰۱۲). وودورث^۴ و پورتر^۵ (۲۰۰۰) نشان دادند که مردان جامعه ستیز احتمال بیشتری دارند که قتل‌های عمدی و هدفمند را انجام دهند. این نشان می‌دهد که اگر چه بیماران روانی اغلب به صورت مخرب عمل می‌کنند، آنها همچنین قادر به برنامه‌ریزی و اجرای جنایات هدفمند علیه افراد خاص هستند (هار، ۲۰۰۳؛ پورتر و وودورث، ۲۰۰۲). نسبت به دیگر متخلفان، بیماران روانی، در سن جوانی مرتکب جرائم می‌شوند و مرتکب انواع جرم‌های متعددی از جمله جرائم خشونت آمیز می‌شوند (هار، ۲۰۰۳؛ لورل و دادرمن، ۲۰۰۵). افرادی که دارای صفات جامعه ستیز هستند، همچنین سریعتر مرتکب جرم میشوند، عفو مشروط را زودتر نقض میکنند، خشونت بیشتری را در طول جنایاتشان مرتکب می‌شوند و خشونت‌های نهادی بیشتر را مرتکب می‌شوند (مثلاً لورل^۵ دادرمن^۶ ۲۰۰۵؛ پورتر و بیرت^۷، بوئر^۸ ۲۰۰۱؛ پورتر^۹،

⁶ Daderman

⁷ Birt

⁸ Boer

⁹ Porter

¹ Mohannad

² Preti

³ Alsaffar

⁴ Woodworth

⁵ Laurell

وودورث^۱، ارل^۲، دروگ^۳، ۲۰۰۳). برابر استدلال‌های ناشی از چارچوب نظری، پارادایم‌ها و پیشینه‌های پژوهشی موجود، فرضیه مربوط به صفت سایکوپت به صورت زیر بیان می‌شود:

فرضیه دوم: ویژگی شخصیتی سایکوپت حسابداران بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری تأثیر معناداری دارد.

۲-۵- پیشینه پژوهش

به طور معمول در بسیاری از پارادایم‌های پژوهش، مروری بر ادبیات صورت می‌پذیرد. نکته‌ی حائز اهمیت آن است که تا به امروز تلاش‌های اندکی برای تبیین عوامل مؤثر بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری صورت پذیرفته است و تحقیقات انجام گرفته به یک یا چند جنبه خاص از ابعاد رفتاری حسابداران پرداخته‌اند. تحقیقاتی نزدیک به موضوع این پژوهش در ایران و در سطح سایر کشورها انجام شده است که در این بخش به اختصار مروری بر تحقیقات مزبور خواهیم داشت:

ویجایانته^۴ و همکاران (۲۰۲۴) به بررسی نقش شخصیت ماکیاولیستی، شخصیت نوع دوست، دینداری، سیستم افشاگر و اندازه شرکت حسابداری در کاهش قصد تقلب پرداختند. این مطالعه بر اساس نظرسنجی از حسابداران در اندونزی انجام گردید. به این دلیل حسابداران به عنوان نمونه انتخاب شدند زیرا حرفه حسابداری پتانسیل قابل توجهی در ارتکاب تقلب دارد. این مدل تحقیق با استفاده از مدلسازی معادلات ساختاری- حداقل مربعات جزئی مورد آزمون قرار گرفت. نتایج نشان داد که عوامل شخصی در قالب ماکیاولیستی، نوع دوستی و دینداری بر کاهش قصد تقلب تأثیر مستقیم دارد. علاوه بر این، سیستم افشاگر و اندازه شرکت حسابداری توانستند اثربخشی کاهش تقلب را ارتقا دهند. ساریسک^۵ (۲۰۲۳) به بررسی تأثیر ویژگی‌های تاریک شخصیتی بر گرایش حسابداران به تقلب حسابداری پرداخت. هدف از این مطالعه بررسی تأثیر ویژگی‌های شخصیتی سه گانه تاریک

متخصصان حسابداری بر گرایش آنها به تقلب حسابداری است. داده‌ها از ۳۰۷ حسابدار حرفه‌ای ثبت شده در اتاق حسابداران رسمی بالیکسیر از طریق پرسشنامه تهیه شده در محدوده تحقیق جمع آوری شد. داده‌های به دست آمده با استفاده از مدل معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در نتیجه تحقیق به این نتیجه رسیده است که ابعاد روان‌پریشی و ماکیاولیستی ویژگی‌های شخصیتی تاریک بر انگیزه‌های درونی و بیرونی گرایش حسابداران به تقلب حسابداری تأثیر می‌گذارد، اما بعد خودشیفتگی از ویژگی‌های شخصیتی تاریک تأثیری ندارد. با شناسایی افراد دارای ویژگی‌های شخصیتی سه گانه تیره، می‌توان موقعیت‌های منفی در محیط کسب و کار، تمایل به تقلب حسابداری، رفتارها و اقدامات غیراخلاقی را کاهش داد. زاکی و الفار^۶ (۲۰۲۳) به بررسی تأثیر صفات شخصیتی کمال‌گرایی شریک بر کیفیت حسابرسی بر اساس نقش واسطه‌ای شک و تردید حرفه‌ای در مصر پرداختند. در این مطالعه از رویکرد ترکیبی استفاده شد که پرسش‌نامه و سوالات مبتنی بر سناریو برای شرکای حسابرسی را با داده‌های ثانویه از صورت‌های مالی حسابرسی شده ترکیب می‌کرد. روابط بین متغیرهای مطالعه با استفاده از مدل سازی معادلات ساختاری مورد آزمون قرار گرفت. نتایج نشان‌دهنده تأثیر غیرمستقیم معنادار بین ویژگی‌های کمال‌گرایی شریک و کیفیت حسابرسی از طریق شک حرفه‌ای آنها است. کمال‌گرایی تأثیر مثبت قابل توجهی بر شک حرفه‌ای شریک دارد و شک بر کیفیت حسابرسی تأثیر می‌گذارد. پیامدهای عملی این مطالعه فرصت‌هایی را برای افزایش کیفیت گزارشگری مالی ارائه می‌دهد و به سرمایه‌گذاران اجازه می‌دهد تا منابع بازار مالی را با اطمینان تخصیص دهند. مؤسسات حسابرسی می‌توانند ویژگی‌های شخصیتی حسابرسان را در فرآیند انتخاب، تشکیل تیم و طراحی برنامه‌های آموزشی در نظر بگیرند. تنظیم‌کننده‌ها می‌توانند از این یافته‌ها برای در نظر گرفتن نقش ویژگی‌های شخصیتی و نگرش‌ها در کیفیت

^۴ Wijayanti

^۵ Sariçiçek

^۶ Zaki & Elfars

^۱ Woodworth

^۲ Earle

^۳ Drugge

حسابرسی هنگام توسعه مقررات و سیستم های تضمین کیفیت در مصر استفاده کنند. بیدوکیا^۱ و همکاران (۲۰۲۳) به بررسی تأثیر هدف‌گرایی بر قضاوت حرفه‌ای حسابرسان با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی پرداختند. جامعه آماری این پژوهش، حسابرسان شاغل در مؤسسات حسابرسی بودند. به‌منظور جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه های استاندارد عملکرد حسابرسان سوستیو (۲۰۰۹)، پرسش‌نامه جهت‌گیری هدف‌الیوت و مک گرگور (۲۰۰۱) و پرسش‌نامه خودکارآمدی بل و کوزلوفسکی (۲۰۰۲) استفاده شد. نتایج آزمون مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار آموس نشان داد که از چهار بعد جهت‌گیری هدف، دو بعد هدف‌رویکرد عملکرد و هدف‌رویکرد تسلط با خودکارآمدی و عملکرد قضاوت حسابرسان رابطه مثبت و معناداری داشتند. دو بعد هدف اجتناب تسلط و هدف اجتناب از عملکرد با خودکارآمدی و عملکرد قضاوت حسابرسان رابطه منفی و معنادار و خودکارآمدی با عملکرد قضاوت حسابرسان رابطه مثبت و معناداری داشتند. علاوه بر این، خودکارآمدی با عملکرد قضاوت حسابرسان نقش واسطه‌ای بین سه بعد جهت‌گیری هدف، یعنی هدف‌رویکرد عملکرد، هدف اجتناب از عملکرد و هدف اجتناب تسلط ایفا کرد. باتوجه‌به یافته‌های تحقیق، توجه به عوامل روان‌شناختی حسابرسان ضروری است زیرا این عوامل بر قضاوت حسابرسان تأثیر می‌گذارند. این تحقیق به شرکت‌ها و کمیته حسابرسی آنها کمک می‌کند تا به ویژگی‌های روان‌شناختی حسابرسان از جمله جهت‌گیری هدف و خودکارآمدی آنها در انتخاب حسابرس توجه ویژه ای داشته باشند. چن^۲ و همکاران (۲۰۲۳) به بررسی تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و شک و تردید حرفه‌ای بر کیفیت حسابرس پرداختند. این مطالعه با استفاده از یک مدل کمی به بررسی این فرضیه در رابطه با چگونگی تأثیر کیفیت حسابرسی توسط ویژگی‌های شخصیتی و شک حرفه‌ای می‌پردازد. مدل پنج‌عامل بزرگ شخصیت و مدل هارت در چارچوب تحقیق پیشنهادی اتخاذ شده و پرسش‌نامه ای با ۲۵۴ نمونه جمع‌آوری شده است. داده‌ها با استفاده از تحلیل رگرسیون خطی چندگانه برای

آزمون فرضیه‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که بین ویژگی‌های شخصیتی «برون‌گرایی» و «شک‌گرایی حرفه‌ای» با کیفیت حسابرسی ارتباط معناداری وجود دارد. این تحقیق شواهد تجربی از رابطه مهم بین ویژگی‌های شخصیتی و شک حرفه‌ای در مورد کیفیت حسابرس ارائه می‌دهد. نتایج حاصل از این مطالعه ریسک عملیاتی را که حسابرسان با آن مواجه هستند کاهش می‌دهد و عملکرد حسابرسی را بهبود می‌بخشد. شاه‌رخی و باقرصاد (۱۴۰۳) در بررسی ابعاد تأثیر تیپ شخصیتی و اخلاق حرفه‌ای بر شناسایی و کشف تقلب طی مطالعه‌ای مبتنی بر فراترکیب نشان دادند عواملی همچون تجربه حسابرسان و حسابداران و تیپ شخصیت‌ی آنها بر کشف تقلب و یا جلوگیری از وقوع آن تأثیر مثبتی دارد. و همچنین تجربه شغلی و تیپ شخصیتی در تمایل به کشف تقلب و یا انجام آن موثر است. از ابعاد این فرضیه می‌توان به اخلاق حرفه‌ای، مثلث تقلب، کشف‌تقلب و... اشاره کرد. همچنین ابعاد معرفی شده در این پژوهش از ابعاد اصلی و موثر این حوزه می‌باشد که مطالعه بیشتر و گسترده‌تر در آن می‌تواند در بررسی‌ها و پژوهش‌های دیگر پژوهشگران مفید واقع شده و نتایج‌آرزنده‌ای را به دنبال داشته باشد. حیدری و همکاران (۱۴۰۲) به بررسی رابطه میان ویژگی‌های صفات تاریک شخصیت در گرایش به رفتارهای متقلبانانه بر اساس آزمون نظریه اعتماد اجتماعی پرداختند. روش پژوهش از بعد راهبردی کمی، از لحاظ هدف کاربردی، از دید ماهیت توصیفی است. جامعه آماری از میان ناظران گوناگون درون و برون سازمانی که در حوزه نظارتی همکاری دارند، به صورت نمونه‌گیری تصادفی و پاسخ‌نامه‌های دریافتی به شمارگان ۲۴۹ در سال ۱۴۰۰ می‌باشد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه استاندارد و تحلیل فرضیه‌ها به کمک مدل‌سازی معادلات ساختاری با روش حداقل مربعات جزئی بوده است. تحلیل فرضیه‌ها نشان می‌دهد که صفات تاریک شخصیت ماکیاولیسم، خودشیفتگی، جامعه‌ستیزی، دگرآزای و کینه‌توزی در گرایش به رفتارهای متقلبانانه دارای تأثیر مثبت معنی‌داری بودند. ولی در تأثیرگذاری صفات پنهان شخصیت

² Chen

¹ Bidokia

در گرایش به رفتارهای متقلبانانه، متغیر اعتماد اجتماعی نقش میانجی ندارد. برآیند پژوهش حاکی از آن است که ویژگی‌های تاریک شخصیت، جایگاه افراد و محیط سازمانی می‌تواند بر نگرش‌ها، رفتارهای ناپسند اجتماعی و غیر اخلاقی در همسویی منافع شخصی و سازمانی و یا هر دو تاثیر گذارد. این یک چالش بزرگ در برابر همه مشارکت کنندگان در اکوسیستم گزارشگری مالی با کیفیت و ناشی از سرپیچی‌های فردی و سازمانی است. زلفی و یزدانین (۱۴۰۲) به بررسی ویژگی‌های تاریک شخصیت حسابرسان و تأثیر آنها بر ارزیابی ریسک تقلب پرداختند. در پی ابعاد گوناگون شخصیت و تأثیر آن بر حوزه‌های متنوع سازمان، و بروز تعارض مسئله اصلی این مقاله شکل می‌گیرد. در این راستا، سازه‌های تاریک شخصیت به‌عنوان نقطه کانونی و ارتباط مستقیم آنها با ارزیابی عملکرد حسابرس از ریسک تقلب و همچنین از طریق میانجی‌گری تعارض درک شده در میان ۲۸۳ نفر از حسابرسان عضو جامعه حسابداران رسمی موسسات خصوصی حسابرسی و سازمان حسابرسی مورد پژوهش قرار گرفته است. به‌منظور بررسی سه-گانه‌های تاریک، پرسش‌نامه- جونز و پائولس (۲۰۱۴)، برای سنجش تعارض، پرسش‌نامه جین (۱۹۹۵) و به‌منظور ارزیابی عملکرد حسابرس از ریسک تقلب از پرسش‌نامه الیزابت و رابرت (۲۰۰۵) استفاده شده است. پس از تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها با استفاده از مدل معادلات ساختاری و نرم‌افزار اسمارت پی-ال-اس-۳ نتایج نشان دادند که ماکیاولیسم و خودشیفتگی حسابرس بر عملکرد وی از ارزیابی ریسک تقلب تاثیرگذار هستند، لیکن جامعه-ستیزی بر عملکرد حسابرس تاثیرگذار نیست. افزون بر این، ویژگی‌های شخصیت ماکیاولیسم و خودشیفته حسابرس به واسطه تعارض درک شده بر ارزیابی ریسک تقلب اثرگذار نیستند، لیکن با میانجی‌گری تعارض فاکتور تاریک جامعه-ستیزی بر عملکرد حسابرس از ارزیابی ریسک تقلب تاثیرگذار است. بنابراین مثلث تاریک شخصیت حسابرسان در انجام فعالیت‌های مرتبط با ارزیابی ریسک تقلب نتایج گوناگونی را به همراه می‌آورد. حیدری و همکاران (۱۴۰۲) به بررسی رابطه میان ویژگی‌های صفات تاریک شخصیت در

گرایش به رفتارهای متقلبانانه بر اساس آزمون نظریه اعتماد اجتماعی پرداختند. روش پژوهش از بعد راهبردی کمی، از لحاظ هدف کاربردی، از دید ماهیت توصیفی است. جامعه آماری از میان ناظران گوناگون درون و برون سازمانی که در حوزه نظارتی همکاری دارند، به‌صورت نمونه‌گیری تصادفی و پاسخ نامه‌های دریافتی به شمارگان ۲۴۹ در سال ۱۴۰۰ می‌باشد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه استاندارد و تحلیل فرضیه‌ها به کمک مدل-سازی معادلات ساختاری با روش حداقل مربعات جزئی بوده است. تحلیل فرضیه‌ها نشان می‌دهد که صفات تاریک شخصیت ماکیاولیسم، خودشیفتگی، جامعه ستیزی، دگرآزای و کینه توزی در گرایش به رفتارهای متقلبانانه دارای تأثیر مثبت معنی داری بودند. ولی در تاثیرگذاری صفات پنهان شخصیت در گرایش به رفتارهای متقلبانانه، متغیر اعتماد اجتماعی نقش میانجی ندارد. برآیند پژوهش حاکی از آن است که ویژگی‌های تاریک شخصیت، جایگاه افراد و محیط سازمانی می‌تواند بر نگرش‌ها، رفتارهای ناپسند اجتماعی و غیر اخلاقی در همسویی منافع شخصی و سازمانی و یا هر دو تأثیر گذارد. این یک چالش بزرگ در برابر همه مشارکت کنندگان در اکوسیستم گزارشگری مالی با کیفیت و ناشی از سرپیچی‌های فردی و سازمانی است. سواری و همکاران (۱۴۰۲) به بررسی تأثیر مولفه‌های تیپ‌های شخصیتی حسابرس بر عملکرد حرفه‌ای حسابرسان پرداختند. روش گردآوری داده‌ها از نوع میدانی کتابخانه‌ای است. جامعه آماری این پژوهش کلیه مدیران شاغل در سازمان حسابرسی و مؤسسات حسابرسی خصوصی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران شامل شرکا، مدیران و سرپرستان حسابرسی در سال ۱۳۹۸ می‌باشد. که بیش از ۲۰۰ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شد سپس پرسش‌نامه در حجمی بیش از حجم مذکور به طور تصادفی ساده در میان جامعه مورد بررسی توزیع و نهایتاً تعداد ۳۸۲ پرسش‌نامه دریافت گردید. جهت سنجش عملکرد حرفه‌ای حسابرسان از پرسش‌نامه موسوی‌کاشی و محسنی کبیر (۱۳۹۸)، جهت تیپ‌های شخصیتی دو وجهی *A* و *B* از پرسش‌نامه بلومنتال و همکاران (۱۹۸۵) و تیپ‌های شخصیتی حسابرسان پنج وجهی، از آزمون نئو بهره گرفته شد. ضریب آلفای کرونباخ

مقیاس تیپ‌های شخصیتی دو وجهی ۰/۸۹، ضریب آلفای کرونباخ مقیاس عملکرد حرفه‌ای ۰/۷۹، ضریب آلفای کرونباخ مقیاس تیپ‌های شخصیتی پنج وجهی ۰/۸۵ بود. نتایج نشان داد که تیپ‌های شخصیتی **A** و **B** حسابرس بر عملکرد حرفه‌ای حسابرسان موثر می‌باشد. اثر تیپ شخصیتی **A** نسبت به تیپ شخصیتی **B** بر روی عملکرد حرفه‌ای حسابرسان بیشتر می‌باشد. تیپ‌های شخصیتی پنج وجهی حسابرس بر عملکرد حرفه‌ای حسابرسان موثر می‌باشد. نتایج نشان‌دهنده این مورد می‌باشد که از میان تیپ‌های شخصیتی حسابرس (روان رنجوری، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، تعهد و سازگاری)، تنها این روان رنجوری است که بر عملکرد حرفه‌ای حسابرس اثر معنی‌دار می‌گذارد. جوادی و همکاران (۱۴۰۲) به بررسی تأثیر ویژگی‌های تاریک شخصیت و تمایل به اشتراک‌گذاری دانش حسابرسان بر تردیدگرایی و قضاوت حرفه‌ای آن‌ها: باتوجه به نقش تعدیل‌کنندگی محل اشتغال حسابرس پرداختند. اطلاعات لازم برای این پژوهش از طریق پرسش‌نامه جمع‌آوری شده است. نمونه موردبررسی شامل ۴۹۲ پرسش‌نامه تکمیل شده توسط حسابرسان شاغل در مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و سازمان حسابرسی در سال ۱۳۹۹ است. نتایج پژوهش نشان داد، بین ویژگی‌های تاریک شخصیت و قضاوت حرفه‌ای حسابرس رابطه منفی و معناداری وجود دارد. اشتراک‌گذاری دانش و تردیدگرایی در رابطه فوق نقش میانجی جزئی دارند؛ و محل اشتغال حسابرس نقش تعدیل‌کنندگی جزئی دارد؛ و تأثیرپذیری آن در حسابرسان شاغل در سازمان حسابرسی از حسابرسان شاغل در مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران بیشتر است.

۳- روش شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از نظر هدف، پژوهشی کاربردی و از حیث نحوه گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی-همبستگی می‌باشد. همچنین، از نظر شیوه استدلال قیاسی-استقرایی بوده و به دلیل مطالعه داده‌های مربوط به یک مقطع زمانی خاص، روش تحلیل داده‌ها به صورت مقطعی و مبتنی بر روش تحلیل مسیر است. جامعه آماری این تحقیق شامل

کلیه حسابداران رسمی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و سازمان حسابرسی، در سال ۱۴۰۲ می‌باشند که این تعداد نامحدود است. بدین ترتیب به علت نامحدود بودن جامعه آماری تعداد حجم نمونه در این تحقیق بر اساس فرمول حجم نمونه کوکران برای جوامع نامحدود به میزان ۳۸۴ نفر برآورد گردید. بعضی از محققان برای انجام معادلات ساختاری حداقل حجم نمونه ۲۰۰ را پیشنهاد می‌کنند. این در حالی است که بیشتر بودن حجم نمونه از این عدد ممکن است منجر به بالا رفتن کای دو و کاهش برازش مدل شود. برای انجام تحلیل عامل تاییدی، حداقل حجم نمونه ۲۰۰ تاییدیه پیشنهاد شده است (حسینی و ذکریایی، ۱۳۹۸). بنابراین در مطالعه حاضر برای نمونه‌گیری از روش غیراحتمالی نمونه در دسترس استفاده شد و باتوجه به عدم دریافت یا تکمیل تمامی پرسش‌نامه‌ها، ابتدا پرسش‌نامه‌ها به صورت آنلاین از طریق ایمیل و پیام‌رسان‌های واتس‌آپ و تلگرام در اختیار پاسخ دهندگان کلیدی قرار گرفت که در نهایت، تعداد ۲۵۶ پرسش‌نامه کامل و قابل استفاده دریافت شد. جهت جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش از ابزار پرسش‌نامه استفاده شده است. پرسش‌نامه ویژگی‌های شخصیت ماکیاولیسم و سایکوپت، در سال ۲۰۱۴ توسط جونز و پالهرس ساخته شده و دارای ۱۸ سؤال است و هدف آن بررسی صفات تاریک شخصیت (سایکوپات، ماکیاولی) می‌باشد. این پرسش‌نامه بر اساس مقیاس لیکرت تنظیم شده است که طیف آن از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافق) می‌باشد. همچنین از پرسش‌نامه مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری کارول (۲۰۰۳) با ۲۵ گویه برای سنجش ابعاد اقتصادی (۶ گویه)، قانونی (۷ گویه)، اخلاقی (۸ گویه) و اختیاری (۴ گویه) استفاده شد. این پرسش‌نامه بر اساس مقیاس لیکرت تنظیم شده است که طیف آن از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافق) می‌باشد.

۴- یافته‌های پژوهش

در این بخش در ابتدا به بیان توصیفی مشخصات جامعه آماری باتوجه به متغیر تحصیلات و سابقه کاری پرداخته شده است.

۲۴ سال می باشند. نتایج در خصوص تحصیلات پاسخ دهندگان نشان داد ۲۰۲ نفر دارای تحصیلات فوق لیسانس و ۵۴ نفر دارای تحصیلات دکترا می باشند. که می توان بیان داشت بیشترین آمار جمع‌آوری شده مربوط به افراد با تحصیلات فوق لیسانس می باشد.

نتایج آمار توصیفی در بحث جنسیت نشان داد ۳۱ نفر پاسخ دهندگان از میان خانم ها و ۲۲۵ نفر از میان آقایان می باشند. که میتوان بیان داشت بیشترین آمار جمع‌آوری شده مربوط به آقایان می باشد. در خصوص سابقه کاری پاسخ دهندگان نتایج نشان داد ۱۱ نفر سابقه کاری ۱۳ تا ۱۸ سال، ۳۴ نفر سابقه کاری ۱۹ تا ۲۳ سال و ۲۱۱ نفر دارای سابقه کاری بالای

جدول (۱) اطلاعات جمعیت شناختی پژوهش

شاخص	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت		
زن	۳۱	۱۲/۱٪
مرد	۲۲۵	۸۷/۹٪
مجموع	۲۵۶	۱۰۰٪
تحصیلات		
فوق لیسانس	۲۰۲	۷۸/۹٪
دکترا	۵۴	۲۱/۱٪
مجموع	۲۵۶	۱۰۰٪
سابقه کاری		
۱۳ تا ۱۸ سال	۱۱	۴/۳٪
۱۹ تا ۲۳ سال	۳۴	۱۳/۳٪
بالای ۲۴ سال	۲۱۱	۸۲/۴٪
مجموع	۲۵۶	۱۰۰٪

همچنین میانگین واریانس استخراج شده در بین سازه ها نیز باید بزرگتر مساوی از ۰/۵ باشد. بر اساس نتایج تحقیق حاضر همه‌ی بارهای عاملی حداقل در سطح ۰/۷ هستند. بنابراین روایی همگرایی داده‌ها در این قسمت به طور کامل مورد تأیید قرار می گیرد. همچنین مقدار آماره‌ی تی تمامی متغیرها مقادیر بیش از ۱/۹۶ را دارا می باشند، که بیان کننده تأثیرگذار بودن آن‌ها بر سازه متناظر می باشد. همان‌طور که در جداول (۲) مشاهده می‌شود میانگین واریانس استخراج شده برای همه‌ی متغیرها بالاتر از ۰/۵ بوده و در حد مناسبی قرار دارد. بنابراین روایی همگرایی سازه‌ها در این قسمت نیز تأیید می‌شود. همچنین پایایی ترکیبی و ضریب آلفای کرونباخ بدست

۴-۱-آزمون فرضیه‌ها

به‌منظور بررسی پایایی مدل سنجش از روایی همگرا^۱ و روایی افتراقی^۲ به روشهای تحلیل عاملی تاییدی و میانگین واریانس استخراج شده (AVE)^۳ استفاده شده است. روش تاییدی هماهنگی داده‌ها با یک ساختار عاملی معین را بررسی می نماید. در واقع تحلیل عاملی تاییدی شایستگی گویه‌هایی که برای معرفی سازه یا متغیر مکنون برگزیده شده اند را بررسی می‌نماید. تحلیل عاملی تاییدی به واقع بسط تحلیل عاملی معمولی است و یکی از جنبه‌های مهم معادلات ساختاری است که در آن فرضیه‌های معینی درباره ساختار بارهای عاملی مورد آزمون قرار می‌گیرند. باتوجه‌به معیار فرنل و لارکر (۱۹۸۱) بارهای عاملی بزرگتر از ۰/۵ از اعتبار مناسبی برخوردارند.

³Average Variance Extracted (AVE)

¹ Convergent Validity

² Discriminant Validity

مقادیر میانگین واریانس استخراج شده (AVE) هر سازه، بزرگتر از مقادیر همبستگی آن سازه با سازه‌های دیگر باشد، روایی افتراقی تأیید می‌شود. جدول شماره‌ی (۳) نتایج آزمون میانگین واریانس بین سازه‌ها (بررسی روایی افتراقی) را نشان می‌دهد. مقادیر قطری، جذر مقادیر AVE هستند.

آمده برای تمامی سازه‌ها نشان می‌دهد که سازگاری درونی مدل‌های سنجش سازه‌ها در حد مطلوب قرار دارد.

برای بررسی روایی افتراقی، روش فرنل و لارکر (۱۹۸۱) به کار برده شده است؛ به این ترتیب که اگر ریشه‌ی دوم (جذر)

جدول (۲) روایی همگرا و پایایی

ابعاد	آلفای کرونباخ	Rho	پایایی ترکیبی	AVE
شخصیت ماکیاولیسم	۰/۹۵۶	۰/۹۶۱	۰/۹۶۴	۰/۷۷۰
شخصیت سایکوپت	۰/۹۴۱	۰/۹۶۷	۰/۹۴۹	۰/۶۱۹
مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه	۰/۹۸۴	۰/۹۸۸	۰/۹۸۶	۰/۷۶۳

جدول (۳) - میانگین واریانس بین سازه‌ها (بررسی روایی افتراقی)

سازه‌ها	شخصیت ماکیاولیسم	شخصیت سایکوپت	مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه
شخصیت ماکیاولیسم	۰/۸۷۸		
شخصیت سایکوپت	۰/۶۵۱	۰/۷۸۷	
مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه	-۰/۱۶۶۶	-۰/۳۵۶	۰/۸۷۴

بررسی مقادیر Q^2 در جدول (۵) نشان می‌دهد که هیچ یک از مقادیر Q^2 منفی نبوده و حداقل مقادیر لازم برای پیش‌بینی، برآورده شده است.

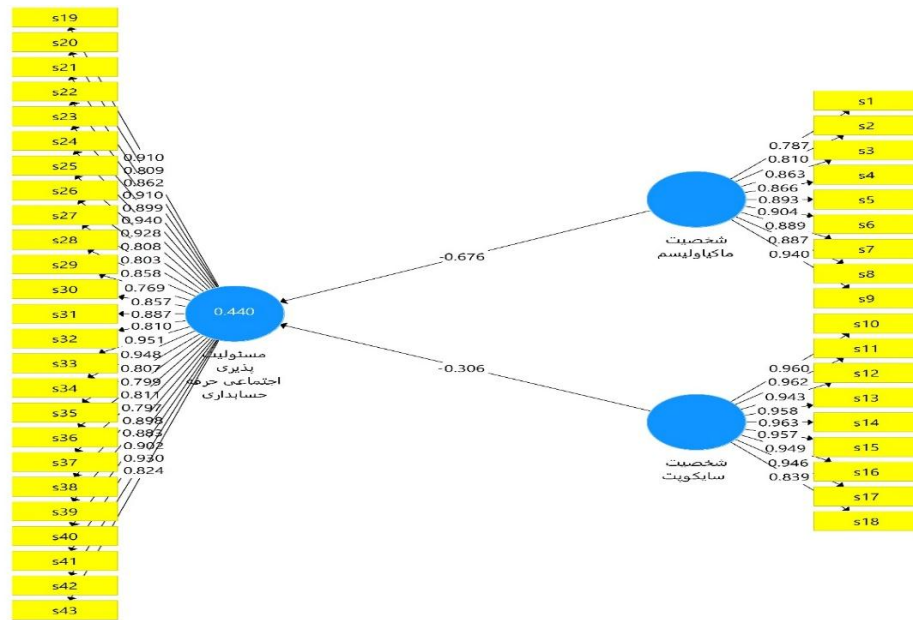
همان‌طور که در جدول (۴) مشاهده می‌گردد مقادیر R^2 برای متغیرهای مکنون مدل، بیان‌کننده میزان تأثیرپذیری متغیرهای وابسته از متغیر مستقل است. بر این اساس ۴۴ درصد از تغییرات مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری توسط صفات تاریک شخصیت حسابداران (شخصیت ماکیاولیسم و سایکوپت) تبیین می‌گردد.

جدول (۴) - مقادیر R^2 مدل تحقیق

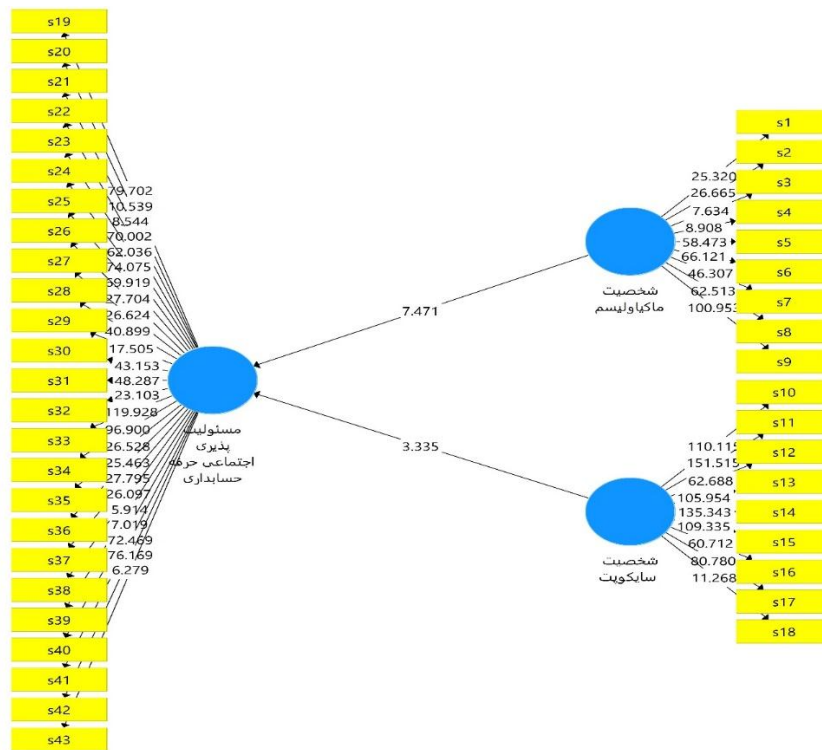
ابعاد	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده
مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه	۰/۴۴۰	۰/۴۳۹

جدول (۵) - شاخص‌های نیکویی برازش

ابعاد	$CV.Redundancy(Q^2)$	$CV.Community(Q^2)$
شخصیت ماکیاولیسم	۰/۶۶۷
شخصیت سایکوپت	۰/۵۴۲
مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری	۰/۶۸۵	۰/۶۹۷

شکل ۱- ضرایب مسیر مدل تحقیق

شکل ۲- مقادیر آماره تی مدل تحقیق

۴-۲- نتایج حاصل از فرضیه‌های پژوهش

گرفت که این مسیر معنی‌دار بوده و فرضیه مورد نظر در سطح خطای ۰/۰۵ مورد تایید قرار می‌گیرد. جدول شماره (۶) نتایج حاصل از آزمون تی را نشان می‌دهد.

در این بخش از پژوهش، فرضیه‌های پژوهش به وسیله ضرایب مسیر و آماره‌تی مورد آزمون قرار گرفته‌اند. چنانچه مقدار آماره‌تی برای مسیری بزرگ‌تر از ۱/۹۶ باشد، می‌توان نتیجه

جدول (۶) آزمون فرضیه‌های تحقیق

فرضیه	متغیر		ضریب مسیر	آماره تی	سطح معناداری	نتیجه
	مستقل	وابسته				
۱	شخصیت ماکیاولیسم	مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری	-۰/۶۷۶	۷/۴۷۱	۰,۰۰۰	تأیید
۲	شخصیت سایکوپت	مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری	-۰/۳۰۶	۳/۳۳۵	۰,۰۰۰	تأیید

نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول پژوهش در خصوص تأثیر شخصیت ماکیاولیسم حسابداران بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری در جدول (۶) نشان داد که ضریب استاندارد شده مسیر بین شخصیت ماکیاولیسم حسابداران و مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری برابر با -۰/۶۷۶- و مقدار آماره t برابر با ۷/۴۷۱ بوده و در سطح اطمینان ۹۵ معنادار است. لذا شخصیت ماکیاولیسم حسابداران بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری تأثیر منفی و معنی‌داری دارد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم پژوهش در خصوص تأثیر شخصیت سایکوپت حسابداران بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری در جدول (۶) نشان داد که ضریب استاندارد شده مسیر بین شخصیت سایکوپت حسابداران و مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری برابر با -۰/۳۰۶- و مقدار آماره t برابر با ۳/۳۳۵ بوده و در سطح اطمینان ۹۵ معنادار است. لذا شخصیت سایکوپت حسابداران بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری تأثیر منفی و معنی‌داری دارد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

یکی از فرض‌های اساسی رفتار سازمانی، شناخت ویژگی‌های فردی و ارتباطی افراد به‌منظور دسترسی به بهره‌وری بیشتر و تحقق اهداف سازمانی است. در این میان ویژگی‌های شخصیتی تاریک (مثلث تاریکی) به‌عنوان یک نقطه کانونی در پژوهش‌های اخیر مورد استفاده قرار گرفته است. نتایج

پژوهش حاضر نشان می‌دهد که شخصیت ماکیاولیسم و سایکوپت حسابداران بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری تأثیر منفی و معنی‌داری دارد. در نتیجه جستجوی مقالات و پژوهش‌های مرتبط موارد دقیقاً مشابهی با جامعه آماری و متغیرهای مورد استفاده پژوهش حاضر یافت نشد. ماکیاولیسم یا فرصت‌طلبی به‌عنوان یکی از خصوصیات اخلاقی و ویژگی‌های روانشناختی افراد، عبارت است از میزان نفوذ و سلطه یک شخص بر طرف مقابل خود، که به‌موجب آن، طرف مقابل خود را به انجام خواسته‌های شخص متقاعد می‌نماید. با افزایش میزان نفوذ شخص بر طرف مقابل، دیگران در چنگ او در می‌آیند و آن چه را که او می‌خواهد انجام می‌دهند. در این راستا، آنها برای انجام وظیفه خود از افراد تحت سلطه، برای رسیدن به هدف به‌عنوان یک ابزار استفاده می‌نمایند. نارسیسم^۱ نسبت به سایرین نگاه بی-رحمانه دارند که باعث می‌شود دیگران را نادیده گرفته و همچنین (سایکوپت‌ها)^۲ افرادی با طبیعت خودخواهی و روان‌پریشی، خیلی کم با دیگران همدلی می‌کنند که به دلیل این ویژگی‌ها کمتر رفتار هدایت‌گر غیراخلاقی گزارش کنند. آئین رفتار حرفه‌ای، رفتار سایکوپاتی (ضد اجتماعی) را ممنوع کرده است. طبق تحقیقات جمیل و هیسلا (۱۹۷۲) و دیگر محققان، این مقررات می‌تواند برای افراد با سطح بالایی از سایکوپتی برخی از محدودیتها و تعارضات را با میل درونی آنها ایجاد نماید که این امر ممکن است منجر به رعایت حقوق دیگران و کاهش مسئولیت‌پذیری اجتماعی در این افراد شود.

سرانجام، افرادی که بالاترین سطح را در اختلال شخصیت ضد اجتماعی و همچنین خود شیفتگی دارند، در آنها نخوت و تفکر مجرمانه جایگزین فشار و توجیه عقلانی میشود. در نتیجه میتوان بیان کرد که رفتار ضد اجتماعی میتواند بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی تأثیر منفی داشته باشد. نتیجه ای که از تحقیق حاضر به دست آمده این مطلب را تأیید میکند و نشان میدهند که رفتار ضد اجتماعی بر روی برمسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری تأثیر منفی دارد. هرچه رفتار ضد اجتماعی بیشتر باشد، مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری ضعیف تر خواهد بود. مقررات اتخاذ شده توسط نهادهای حرفه‌ای می‌تواند برای افراد با سطح بالایی از ویژگی‌های سایکوپتی، برخی از محدودیتها و تعارضات را با میل درونی آنها ایجاد کند که این امر ممکن است منجر به نارضایتی شغلی در این افراد شود. بنابراین، جامعه ستیزی می‌تواند بر بهره‌وری فرد تأثیرگذار باشد. دارلینگ و همکاران (۲۰۰۹) عنوان کردند افرادی که ویژگی شخصیتی فرصت‌طلبی بالایی دارند منافع شخصی خود را نسبت به منافع عموم ترجیح میدهند؛ در نتیجه انتظار بر آن است که حسابداران با درجه بالای فرصت‌طلبی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی کمتری داشته و آن را یک موضوع پیش پا افتاده در نظر گیرند. همچنین اتو و الیاس (۲۰۱۷) نشان دادند فرصت‌طلبی عواملی تأثیرگذار بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی است. بیگی هرچگانی و همکاران (۱۳۹۵) اعتقاد دارند حسابدارانی که رفتار فرصت‌طلبی آنها بالاست تخلفات در گزارشگری مالی را کمتر گزارش میکنند. یعنی فرصت‌طلبی تأثیری منفی بر برداشت حسابداران از گزارش تخلفات و خطا کارها دارد. شوم وراثو (۲۰۰۹) دریافتند تفاوت معنی داری میان سطح فرصت‌طلبی در میان حسابداران وجود ندارد. شیفر ووانگ (۲۰۱۱) دریافتند هر چه درجه فرصت‌طلبی در حسابداران بالا باشد، آنها بی تفاوتتر نسبت به مدیریت سود هستند. همچنین میتوان به مطالعه حیرانی و همکاران (۱۳۹۶) با عنوان «تأثیر ویژگی‌های اجتماعی حسابداران بر قضاوت آنها در حل تعارض میان حسابرس و مدیریت ویژگی‌های منتخب: بیش اعتمادی و شخصیت ماکیاولیسم اشاره کرد. نتایج آنها نشان داد که شخصیت

ماکیاولیسم حسابداران بر قضاوت حرفه‌ای تأثیر گذار است. با توجه به اینکه نیروی انسانی مهم‌ترین سرمایه سازمان‌ها محسوب می‌شود، پیشنهاد می‌گردد شرکت‌ها با تمرکز بیشتر بر موضوعات مربوط به اختلالات شخصیتی نیروی انسانی خود، در مقاطع زمانی مناسب و با بهره‌گیری از دانش روان‌شناسان، نسبت به شناسایی و رفع اختلالات شخصیتی تأثیرگذار بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری اقدام کنند. در راستای پیشگیری از وقوع اختلالات شخصیتی و رفع به هنگام این نوع اختلالات، پیشنهاد می‌شود شرکت‌ها با تدوین برنامه‌های مشخص، نسبت به تشریح موضوعات مرتبط با اختلالات شخصیتی برای حسابداران خود و ارتقای سطح دانش آنان در این زمینه اقدام کنند. پیشنهاد میشود با واگذار نکردن کارهای نامرتب به حسابداران، آموزش ایجاد توانایی دسترسی ذهنی به اطلاعات مثبت برای برنامه ریزی به آنان و حذف انتقادهای نابه‌جا، میزان عاطفه منفی را در حسابداران کاهش داد و مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری را بهبود بخشید. سازمان و مؤسسه‌های مربوط به گزینش، ارزیابی و کنترل کیفیت کار حسابداران، با برگزاری کارگاه‌های آموزشی به افراد حرفه‌ای، اثرات مخرب ویژگی‌های تاریک شخصیت را در وظایف حرفه‌ای به آنان گوشزد کنند تا در جریان مضرات این ویژگی‌های اجتماعی در عملکرد خود باشند. به انجمنها و سازمانهای مربوط به حسابداری و حسابرسی نیز توصیه میشود با استفاده از یافته‌های این مطالعه، نسبت به تدوین استانداردهای دقیقتر، عملیتر و گسترده‌تر اقدام نمایند. به برنامه‌ریزان نهادهای دانشگاهی مربوط توصیه می‌شود نسبت به افزایش به‌کارگیری ابعاد مختلف اخلاق شرکتی در جامعه دانشگاهی حسابداری توجه بیشتری داشته باشند. به نهادها و انجمن‌های حرفه‌ای نیز پیشنهاد می‌شود در راستای گسترش مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری برنامه‌ریزی کنند.

محدودیت اصلی پژوهش حاضر محدودیت ذاتی پرسشنامه است که برای جمع‌آوری داده‌های مربوط به شخصیت ماکیاولیسم، شخصیت سایکوپت و مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری استفاده شده است. یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های پرسشنامه، میزان درک، تفسیر و تحلیل

پاسخ دهندگان از موضوع است. در ادامه این پژوهش، پیشنهاد می‌کنیم که تحقیقات آتی به نقش عملی هر نظریه در کاربردی کردن اخلاق حرفه‌ای شرکتی در ایران بپردازند. افزون بر آن، الگوی جامعی برای مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری با ترکیب همه نظریه‌های اخلاقی و شخصیتی حسابداران متناسب با شرایط ایران تهیه شود. ممکن است عوامل دیگری از قبیل عوامل اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، موقعیت جغرافیایی و ... بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری اثرگذار باشد. پیشنهاد می‌گردد بررسی شود به غیر از صفات شخصیتی چه عوامل دیگری می‌تواند بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی حرفه حسابداری اثر با اهمیت داشته باشد.

منابع

پورسعید، مهدی، خرمائی، فرهاد (۱۳۹۸). تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و حمایت اجتماعی درک شده بر قدردانی با واسطه‌گری استرس و خودکارآمدی تحصیلی در دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه. پژوهش‌نامه روانشناسی مثبت، ۴(۲). ۲۵-۴۴.

جوادی، هادی، حسینی، سید حسین، همتی، بهرام، شکر، اعظم. (۱۴۰۲). تأثیر ویژگی‌های تاریک شخصیت و تمایل به اشتراک‌گذاری دانش حسابداران بر تردیدگرایی و قضاوت حرفه‌ای آن‌ها: با توجه به نقش تعدیل‌کنندگی محل اشتغال حسابرس. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۲(۴۶)، ۳۵۹-۳۷۴.

حیدری، قنبر و نیکومرام، هاشم و وکیلی فرد، حمید رضا (۱۴۰۲). رابطه میان ویژگی‌های صفات تاریک شخصیت در گرایش به رفتارهای متقلبان: آزمون نظریه اعتماد اجتماعی، فصلنامه دانش حسابداری مالی، ۱۰(۱) ۱۲-۲۷.

حیرانی، فروغ، وکیلیفرد، حمیدرضا؛ بنیمهد، بهمن، رهنمای رودپشتی، فریدون (۱۳۹۶). تأثیر ویژگی‌های اجتماعی

حسابداران بر قضاوت آنها در حل تعارض میان حسابرس و مدیریت ویژگی‌های منتخب: بیش اعتمادی و شخصیت ماکیاولیسم، دانش حسابرسی. ۷(۶۷). ۷۱-۹۸.

رجب‌دردی، حسین، حمیدرضا وکیلیفرد، حجت‌الله سالاری و علی امیری، (۱۳۹۹). شناسایی و بررسی اهمیت نظریه‌های اخلاقی در حسابرسی از دیدگاه خبرگان و فعالان حرفه‌ای، اخلاق در علوم و فناوری، ۱۵ (۲)، صص ۳۷-۴۴.

رضازاده، فرزانه، رضایی، فرزین، حمیدی، ناصر (۱۳۹۹). تأثیر خودکارآمدی، منبع‌کنترل و ویژگی‌های تاریک شخصیت بر گزارشگری مالی متقلبان، حسابداری ارزشی و رفتاری، ۵(۱۰). ۱۱-۲۴.

رؤیایی، رضانعلی و محمد ابراهیمی (۱۳۹۴). بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیت‌ه حسابرسی بر سطح افشای داوطلبانه اخلاق، حسابداری مالی، ۷ (۲۵)، ۷۱-۸۸.

رؤیایی، رضانعلی، قدرت‌الله طالب‌نیا، یحیی حساس‌یگانه و صابر جلیلی (۱۳۹۲). ادراک حسابداران از رهبری مورد اعتماد و فرهنگ اخلاق محور بر رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی، علوم مدیریت ایران، ۷ (۲۵)، ۱-۲۰.

زلفی، سوسن، یزدانیان، نرگس. (۱۴۰۲). ویژگی‌های تاریک شخصیت حسابداران و تأثیر آنها بر ارزیابی ریسک تقلب. تحقیقات حسابداری و حسابرسی، ۱۵(۵۷). ۱۷۹-۲۰۶.

سواری، سمیرا، امیری، هوشنگ، خدامرادی، محمد. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر مولفه‌های تیپ‌های شخصیتی حسابرس بر عملکرد حرفه‌ای حسابداران. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۲(۴۵). ۴۲۷-۴۴۶.

Austin L, Gaither BM. (2017). "Perceived responsibility motivations for corporate social initiatives in socially stigmatized industries".

Review; 43(4): 840-84 Public Relations

Bidokia, Fateme & Arefmanesh, Zohreh & Khaneghah, Jamal. (2023). The Effect of Goal Orientation on Auditors' Judgment Performance with the Mediating Role of Self-Efficacy. *Journal of Social Behavior and Community Health*. 11(3).86-99.

Chen, Ya-Hui & Wang, Kung-Jeng & Liu, Shih-Hsun. (2023). How Personality Traits and Professional Skepticism Affect Auditor Quality? A Quantitative Model. *Sustainability*. 15(3).69-87.

Demir, S. 2020. An Examination of Effects of Experience and Task Complexity on Audit Judgments. *Accounting, Organizations and Society* 66: 14-28.

Domino, M.A., Wingreen, S.C., & Blanton, J.E. (2015). Social cognitive theory: The antecedents and effects of ethical climate fit on organizational attitudes of corporate accounting professionals—a reflection of client narcissism and fraud attitude risk. *Journal of Business Ethics*, 131(2), 453–467.

Duchon, D., & Drake, B. (2009). Organizational narcissism and virtuous behavior. *Journal of Business Ethics*, 85(3), 301–308.

Duska, R., Duska, B., and Kury, K. (2018), *Accounting Ethics, Third Edition*, UK: John Wiley & Sons

Ham. C., Lang, M., Seybert, N., & Wang. S. (2017). CFO narcissism and financial reporting quality. *Journal of Accounting Research*, 55(5), 1089–1135.

Hasson, B. and W.R. Knechel. 2019. Getting from skeptical judgment to skeptical action: A field study of auditor behavior. *Journal of Personality and Social Psychology* 95(4): 933-349.

شاهرخی، سیده آناهیتا و باقرصاد، وجیهه. (۱۴۰۳). بررسی ابعاد تاثیر تیپ شخصیتی و اخلاق حرفه ای بر شناسایی و کشف تقلب - مطالعه ای مبتنی بر فراترکیب، سومین کنفرانس بین المللی آزمایشگاه مدیریت و رویکردهای نوآورانه در مدیریت و اقتصاد، تهران.

مظفری، رضا، محمد رضا، صمدی لرگانی، محمود، فخر حسینی، سید فخرالدین. (۱۴۰۳). ارائه الگوی حسابداری مدیریت استراتژیک مبتنی بر ایفای نقش مسئولیت های اجتماعی. حسابداری مدیریت، ۶۰(۱۷)۱-۱۸.

نژادتولمی، بابک، رهنمای رودپشتی، فریدون، و نیکومرام، هاشم. (۱۴۰۰). الگوسازی تمایل به افشاگری تقلب های حسابداری مبتنی بر صفات شخصیتی، وضعیت اخلاقی و عدالت سازمانی درک شده. حسابداری مدیریت، ۱۴(۵۰)، ۲۹-۴۴.

نعلی فری، ملیحه، وکیلی فرد، حمید رضا، بنی مهد، بهمن، رویایی، رمضانعلی. (۱۳۹۷). نقش تعدیل کنندگی تیپ شخصیتی افراد در تاثیر درک مسئولیت اجتماعی بر رضایت و تعهد شغلی حسابداران، حسابداری مدیریت، ۳۶(۱۱)۹۲-۱۱۲

Alissa, W. Capkun, V, Jeanjean, T and Suca, N (2021), *An Empirical Investigation of the Impact of Audit and Auditor Characteristics on Auditor Performanc*. *Accounting, Organizations and Society, Forthcoming*. 14(3).39-51. Alsaffar, S. S. (2024). *Impact Of The Mediating Role Of IIA Standards To Support ISA610 And Enhance The Primary And Secondary Qualitative Characteristics Of Accounting Information*. *Multidisciplinary Journal of Management, Economics, and Accounting*, 10(1).25-42.

- corporate social responsibility (CSR). *Journal of Global Responsibility*, 15(1), 1-18.
- Sarıçiçek, Reyhan. (2023). *The Effect of Dark Personality Traits on The Tendency of Accountants Towards Accounting Fraud*. *OPUS Journal of Society Research*. 10(11).131-162.
- Senan, N. (2024). Accounting conservatism, accounting measurement, social capital disclosure, quality of accounting information: The moderating role of corporate social responsibility. *Uncertain Supply Chain Management*, 12(2), 709-722.
- Shakil, M. H., Munim, Z. H., Zamore, S., & Tasnia, M. (2024). Sustainability and financial performance of transport and logistics firms: Does board gender diversity matter?. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 14(1), 100-115.
- Svanberg, J., and Öhman, P. (2016), "Does Ethical Culture in Audit Firms Support Auditor Objectivity?", *Accounting in Europe*, 13 (1),. 65-79
- Wijayanti, D. M., Senjani, Y. P., & Farah, W. (2024). The role of Machiavellian personality, altruistic personality, religiosity, whistleblowing system, and accounting firm size in mitigating fraud intention. *Journal of Financial Crime*, 31(1), 119-134.
- Xu, Wenzhen & Ishikawa, Yuichi & Legaspi, Roberto. (۲۰۲۲). *The Utility of Personality Types for Personalizing Persuasion*4(12).128-141.
- Zaki, Mohamed & Elfar, Eman. (2023). *The impact of partner perfectionism on audit quality: the mediating role of professional skepticism in the Egyptian context*. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. 10(11).158-174.
- Hobson, J.L. M. T. Stern, and A. F. Zimbelman. 2019. *The benefit of mean auditors: The influence of social interaction and the Dark Triad on unjustified auditor trust*. *Contemporary Accounting Research* .8(4).118-131.
- Jasper, A., Sepich, N. C., Gilbert, S. B., Kelly, J. W., & Dorneich, M. C. (2023). *Predicting cybersickness using individual and task characteristics*. *Computers in Human Behavior*, 14(6).124-141.
- Kamder, B. R. 2019. *Personal Characteristics and Quality of Audit Work: Study on Regional Internal Audit Bodies in Indonesia*, *Advances in Experimental Social Psychology* 36:119-197.
- Lebuda, I. (2024). *Broadening Perspective on Creative Personality: Surface and Core Characteristics as Predictors of Creative Achievements*. *Creativity Research Journal*,8(11). 1-7.
- Mohannad, O., Zalailah, S. & Mohi, N. (2017). "The mediating effect of jobsatisfaction on the relationship between personality traits and premature sign-off". *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 21 (2), 1-17.
- Olsen, C. and A. Gold. 2018. *Future research directions at the intersection between cognitive neuroscience research and auditors' professional skepticism*. *Journal of Accounting Literature* 14(8).32-49.
- Preti E, Di Pierro R, Fanti E, Madeddu F, Calati R.(2020). "Personality Disorders in Time of Pandemic". *Curr Psychiatry Rep*.22(12):1-9.
- Richardson, N., & Cassop Thompson, M. (2024). *How improved understanding of what constitutes "value" may lead to better underpinning of*

Analyzing the role of Machiavellianism and psychopathic personality of accountants on the social responsibility of the accounting profession

¹Ali Khaleghi

²Maryam Sadeghi

³Mehdi Safari Gerayli

⁴Mana Farahi *

Abstrac:

One of the basic assumptions of organizational behavior is to recognize the individual and communication characteristics of people in order to reach greater productivity and achieve organizational goals. Meanwhile, dark personality traits such as Machiavellianism and psychopathy have been used as a focal point in recent researches. The purpose of the present research was the effect of the Machiavellian and psychopathic personality of accountants on the social responsibility of the accounting profession. The present research is one of the applied researches in terms of its purpose, and in terms of data collection, it is descriptive and survey type. To collect data, Jones and Palhes (2014) standard questionnaire of dark personality traits and Carroll's (2003) standard questionnaire of social responsibility of the accounting profession were used. The statistical population of the current research was all certified accountants who were members of the Certified Accountant Society of Iran and the Audit Organization in 1402. Using Cochran's formula, the statistical sample of the research was 384 people, and non-probability sampling method was used for sampling, and due to not receiving or completing all the questionnaires, first the questionnaires were given to the sample people online through email and WhatsApp and Telegram messengers. Finally, 256 complete and usable questionnaires were received. Using structural equations and Smart PLS3 software, the research hypotheses were tested and the results of the hypothesis test showed that the Machiavellian and psychopathic personality of accountants has a negative and significant effect on the social responsibility of the accounting profession. Based on these results, it can be said that dark personality traits (Machiavellianism and psychopathy) in accountants lead to a decrease in the social

¹ PhD student, accounting department, Bandargaz branch, Islamic Azad University, Bandargaz, Iran. alikhaleghiemail@gmail.com

² Assistant Professor, Department of Accounting, Faculty of Management and Innovation, Shahid Ashrafi Esfahani University, Isfahan, Iran. maryamsadeghi85@gmail.com

³ Associate Professor Department of Accounting, Bandargaz Branch, Islamic Azad University, Bandargaz, Iran. Mehdi.safari83@yahoo.com

⁴ PhD student, Department of Accounting, Bandargaz branch, Islamic Azad University, Bandargaz, Iran. (Corresponding author). manafarahi3@gmail.com.

Journal of Management Accounting
Vol. 17, No.63, Winter 2025

responsibility of the accounting profession; Therefore, this negative effect can be reduced to some extent by increasing corporate ethical values in the accounting profession.

***key words:**Dark personality traits, Machiavellianism, psychopath, social responsibility.*